

șoara, Muzeul Banatului, 1968, 302 p.) Cele câteva scăpări nu pot atenua autoritatea unei contribuții care va intra în rîndul lucrărilor de referință cu privire la poziția șvabilor bănățeni față de Unire.

I. WOLF

Consiliul național român din Blaj (noiembrie 1918 — ianuarie 1919). Protocoale și acte. Vol. I. Ediție îngrijită, studiu introductiv, indici și glosar de Viorica Lascu și Marcel Știrban, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1978, 227 p., 16 planșe (colecția „Testimonia“)

Cartea celor doi universitari clujeni confirmă și impune definitiv o direcție de cercetare menită a depăși rutina ce se instalase în unele studii relative la o problemă istorică fundamentală. Alături de progresul în documentație, cercetarea istoriei locale a unirii de la 1918 constituie un profitabil efort de cercetare microstructurală, oferind în cele din urmă temeuri pentru limpezirea sau chiar rescrierea unor aspecte mai puțin cunoscute, dintr-o perspectivă globală. Mai multe lucrări de acest gen ar putea contribui astfel la un real progres de cunoaștere.

Autorii și-au propus publicarea în două volume a documentelor rămase de la Consiliul național român comitatens din Blaj, „protocoalele și arhiva, parțial păstrată, alcătuită din corespondența primită, rapoarte și ordine“. Primul volum cuprinde trei secțiuni: (1) *Protocolul ședințelor plenare* (p. 45—53), întrunind procesele-verbale ale ședințelor consiliului comitatens, în care s-au stabilit tactica și strategia acțiunilor la nivel local și s-au luat decizii, (2) *Protocolul agendelor C.N.R. din Blaj* (p. 55—191), numit de contemporani „Cronica revoluției din Blaj“, ce consemnează pe zile, ore și minute toate întâmplările și „problemele ivite într-o arie geografică ce a depășit orașul Blaj și chiar comitatul Alba“ (p. 41) în răstimpul noiembrie 1918 — ianuarie 1919 și (3) *Documente* (p. 194—213), (o chemare, circulare, scrisori) care completează informația din „protocoale“. Volumul II va cuprinde arhiva propriu-zisă a C.N.R. din Blaj.

În *Introducere* (p. 5—40), M. Știrban întreprinde o temeinică analiză a activității Consiliului național comitatens, folosindu-se de materialul ambelor volume. Autorul îi reconstituie mecanismul de funcționare și îi fixează imaginea în conștiința contemporaneității, situându-i activitatea în „contextul evenimentelor generale în care și-a desfășurat-o“ (p. 7), depășindu-se astfel evenimentialul printr-o alternare a perspectivelor, printr-o continuă raportare și conectare la consiliile vecine sau similare, la evenimentele în plan transilvănean și general românesc. Consiliile comitatense, cercuale și locale reprezentau puterea politico-administrativă instaurată în locul vechilor instituții în urma revoluției burghezo-democratice din octombrie-noiembrie 1918. Menirea lor a fost rezolvarea problemelor social-economice și politice locale, să contribuie la pregătirea și consolidarea Unirii. „Protocoalele“ și rapoartele întocmite de trimișii C.N.R. din Blaj întregesc și îmbogățesc informațiile cunoscute din presa vremii sau din lucrări memoriale. Cîștigul principal constă însă

în reconstituirea spiritului lui 1918, în separarea și alăturarea receptării evenimentului de contemporani, de interpretarea lui, oferindu-se o bază empirică pentru înțelegerea lui adecvată, nu numai de către specialiști, dar și de public (un public într-adevăr receptiv, asigurând cărții un „succes“ de exemplară rapiditate). Textele dovedesc răspunsul ferm și unitar al maselor populare la imperativele momentului. Unirea s-a realizat prin și de către acestea într-un spirit de solidaritate și unitate a voinței: voință de prefaceri revoluționare într-un stat național unitar. Remarcăm încă străduința de identificare a persoanelor, transcrierea responsabilă și competentă, merituosul glosar. Lectura convinge de ceea ce ne încredințează și autorii: „Sint toate la un loc, cele mai autentice izvoare ce vor putea sta la baza unei reconstituiri de fapte și acțiuni“, sint „adevărate cronici“ (p. 31—32).

I. WOLF